

Stiftelsesklagenemnda

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse i sak 2019/0393

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse av klage av 23. mai 2019 fra A på Stiftelsestilsynets avvisningsvedtak av 3. mai 2019.

Saken gjelder Stiftelsestilsynets vedtak 3. mai 2019 om avvisning av As klage av 13. oktober 2017 over vedtak om vedtektsendringer i Stiftelsen B. Avvisningsvedtaket er begrunnet med at klager ikke har rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28.

Spørsmålet i klagesaken er om det er grunnlag for å avvise klagen over vedtaket om vedtektsendring i medhold av forvaltningsloven § 28 jf. § 33 andre ledd.

1 Stiftelsesklagenemndas kompetanse og sammensetning

Stiftelsesklagenemndas kompetanse er fastsatt i lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 7a. Etter bestemmelsen avgjør Stiftelsesklagenemnda klager på enkeltvedtak fattet av Stiftelsestilsynet i medhold av stiftelsesloven, dekningsloven, arveloven og samvirkeloven, med mindre noe annet følger av særskilt lovbestemmelse.

Stiftelsesklagenemnda har full prøvelsesadgang, jf. lov 10. februar 1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 34. Klagen er rettidig fremsatt og vilkårene for å behandle klagen er til stede, jf. forvaltningsloven §§ 29 og 32.

Ved Stiftelsesklagenemndas behandling og avgjørelse av klagen deltok leder Gudmund Knudsen og medlemmene Kamilla Silseth og Henning Sollid.

2 Sakens bakgrunn i hovedtrekk

Stiftelsen B, org. nr. [...], ble opprettet 30. desember 2004. Stiftelsen eier en fredet eiendom i C kommune. Stiftelsen har etter vedtektene § 2 som formål å bevare bygninger, bygningsmiljø og eiendommens kulturlandskap i tråd med Riksantikvarens fredningsvedtak av 21. februar 1994, for derigjennom å videreutvikle og formidle kunnskap og interesse for eiendommen og kystkultur. Stiftelsen har videre som formål å sikre allmennhetens tilgang til eiendommen og den skal kunne tilby det offentlige og private tilgang til de historiske bygningene.

Stiftelsen besluttet i styremøte 11. januar 2017 å søke Stiftelsestilsynet om vedtektsendringer. Vedtektsendringene gjaldt stiftelsens valgorgan, bestemmelser om bruksrett til eiendommen for oppretters familie samt en økning i antall styremedlemmer. Familien D, oppretters familie, motsatte seg delvis endringene og viste til familiens historiske tilknytning til stedet og ønsket om videre bidrag til stiftelsens arbeid.

Klager, A, er oppretters barnebarn og var valgt inn som varamedlem til styret. Hennes far var ordinært styremedlem fram til sin død. Klager overtok da rollen som styremedlem. I styremøte 20. september 2016 ble klager avsatt som styremedlem av de øvrige styremedlemmene i stiftelsen. Hun var derfor ikke til stede i styremøtet den 11. januar 2017 der styret vedtok å søke om vedtektsendringer. Søknaden om vedtektsendringer ble sendt til Stiftelsestilsynet den 23. juni 2017.

I vedtak av 22. september 2017 godkjente Stiftelsestilsynet søknad om endringer i vedtektene.

På vegne av A klaget advokat E over Stiftelsestilsynets vedtak 13. oktober 2017. I klagen ble det anført at styrets vedtak om å søke om vedtektsendringer var ugyldig samt at det forelå en saksbehandlingsfeil ved at Stiftelsestilsynet hadde fattet vedtaket med hjemmel i feil bestemmelse i stiftelsesloven. Saken skulle vært behandlet etter stiftelsesloven § 50 om omdanning etter søknad, ikke prøving av omdanningsvedtak etter stiftelsesloven § 51.

Klagen ble stilt i bero i påvente av utfallet av en tvistesak mellom klager og stiftelsen B. Saken gjaldt spørsmålene om lovligheten av styrets vedtak om å avsette A og om gyldigheten av styrets vedtak av 11. januar 2017 om å søke Stiftelsestilsynet om endring av vedtektene..

Ved Vesterålen tingretts dom av 9. mai 2018 fikk A medhold i at styrets vedtak 20. september 2016 om å avsette henne som styremedlem var ugyldig, men fikk ikke medhold i at styrevedtaket om å søke endring av vedtektene var ugyldig. Om det siste heter det i domsslutningen punkt 2 at «[s]tyrevedtak i Stiftelsen [B] vedrørende endring av stiftelsens vedtekter datert 11.01.2017, er ikke ugyldig». Dommen ble anket til Hålogaland lagmannsrett. Anken over domsslutningen punkt 2 ble senere frafalt av A og er følgelig rettskraftig avgjort. I spørsmålet om avsettingen av A som styremedlem opprettholdt lagmannsretten i sin dom av 22. januar 2019 tingrettens dom om at styrevedtaket om avsetting av A var ugyldig. Saken ble anket til Høyesterett, men ble nektet fremmet ved ankeutvalgets beslutning 26. mars 2019.

I brev av 30. mars 2019 anmodet advokat E på vegne av A Stiftelsestilsynet om at A igjen skulle bli registrert som styremedlem i Stiftelsesregisteret. A er per dags dato registrert som varamedlem i stiftelsens styre i Stiftelsesregisteret. Stiftelsestilsynet besvarte henvendelsen i brev av 5. april 2019 og ba samtidig klager om å avklare hvorvidt klagen av 13. oktober 2017 over Stiftelsestilsynets vedtak 22. september 2017 om godkjenning av vedtektsendringene ble opprettholdt etter at tvistesaken var avgjort.

I brev fra advokat E av 11. april 2019 heter det: «*Klagen av 13.1. 2017 opprettholdes, begrenset til anførselen om at saken skulle vært behandlet som et vedtak om omdanning etter stiftelsesloven § 50 jf. § 48 første ledd.*»

Den 3. mai 2019 fattet Stiftelsestilsynet vedtak om å avvise klagen basert på manglende klageinteresse hos klager.

I brev 23. mai 2019 påklaget advokat E på vegne av A avvisningsvedtaket.

Stiftelsestilsynet har vurdert klagen, men har ikke funnet grunn til å omgjøre avvisningsvedtaket. Saken ble oversendt Stiftelsesklagenemnda ved brev datert 26. juni 2019.

Stiftelsesklagenemndas avgjørelse bygger på de saksdokumentene som nemnda har mottatt innen behandlingen av klagen.

3 Rettslig grunnlag for Stiftelsestilsynets vedtak

Avvisningsvedtaket er hjemlet i forvaltningsloven §§ 28 og 33 andre ledd og er av Stiftelsestilsynet begrunnet med klagers manglende rettslige klageinteresse. Forvaltningsloven § 28 første ledd bestemmer hvem som kan klage på et vedtak. Bestemmelsen lyder:

«Enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen).»

Det følger videre av forvaltningsloven § 33 andre ledd tredje setning at dersom «vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal underinstansen avvise saken, jfr. dog § 31».

4 Stiftelsestilsynets vedtak

Vedtaket av 3. mai 2019 lyder:

«Klage fra [A] av 13.10.2017 med senere presiseringer blir avvist.»

Stiftelsestilsynet bemerker innledningsvis at det følger av forvaltningsloven § 28 at klager må ha rettslig klageinteresse, der et sentralt premiss er kravets aktualitet. Videre skriver Stiftelsestilsynet:

«Vesterålen tingrett kom i sin slutning punkt 2 til at «Styrevedtak i [B] vedrørende endring av stiftelsens vedtekter datert 11.01.2017, er ikke ugyldig», jf. dom av 9. mai 2018. Denne slutningen ble opprinnelig påanket, men frafalt av klager for Hålogaland Lagmannsrett, jf. dom av 22.01.2019. Gyldigheten av styrets vedtak er det sentrale premiss i klagen av 13. oktober 2017.

Ettersom klager har fått prøvd og hatt mulighet for prøving for samtlige rettsinstanser, er aktualitetskravet for klager ikke lenger til stede og det foreligger ikke rettslig klageinteresse. Klagen må derfor avvises.»

Videre skriver Stiftelsestilsynet følgende om klagens materielle innhold:

«Klager har i brev av 11. april 2019 presisert at klagen opprettholdes og er begrenset til at Stiftelsestilsynet avgjorde søknaden om vedtaksendring etter stiftelsesloven § 51 og ikke § 50. Vi vil for god ordens skyld kort kommentere dette, selv om klagen er avvist som følge av manglende klageinteresse, jf. punkt 3.2. over.

Det er riktig at Stiftelsestilsynet i den aktuelle saken skulle anvendt stiftelsesloven § 50 og ikke § 51. At det i vedtaket er henvist til § 51 beror på en inkurie, som etter vår vurdering uansett ikke har hatt noen betydning for vedtaket. Stiftelsestilsynets prøving etter både §§ 50 og 51 er begrenset til en legalitetskontroll av styrets vedtak (ev annet organ som etter vedtektene har hjemmel til å endre vedtektene). Kun i de tilfeller hvor Stiftelsestilsynet på eget initiativ fatter vedtak om å endre vedtektene etter § 50 andre setning vil det foreligge en vurdering utover legalitetskontroll.

Vilkårene for omgjøring atter forvaltningsloven § 35 er følgelig heller ikke til stede.

I vårt brev av 24. april 2019 ble det vist til at vi ville inngi en innstilling til Stiftelsesklagenemnda, men som det fremgår ovenfor har vi vurdert at klager ikke har rettslig klageinteresse.»

5 Klagers anførsler

Klagers anførsler er i korthet disse:

Klager mener at hun fortsatt har rettslig klageinteresse. Stiftelsestilsynets vedtak har ikke vært prøvd i retten, noe som fremgår både av påstand, domsslutning og partsforhold. Hvis retten skulle ha prøvd også dette vedtaket måtte staten ha vært saksøkt. Det som er rettskraftig avgjort er gyldigheten av styrevedtaket i stiftelsen om å søke omdanning. At kravet om rettslig klageinteresse ikke er oppfylt hva angår dette kravet er korrekt og er bakgrunnen for at dette grunnlaget for klagen ikke er opprettholdt. Rettslig klageinteresse er derfor i behold hva angår klagen på grunnlag av saksbehandlingsfeil og feil lovanvendelse hos Stiftelsestilsynet.

Når det gjelder Stiftelsestilsynets vedtak av 22. september 2017 har klager anført at stiftelsens vedtekter § 10 ikke er en bestemmelse som gir styret myndighet til å omdanne stiftelsen og at det følger klart av ordlyden at styret fremmer forslag om omdanning i samsvar med stiftelseslovens regler. Saken skulle derfor vært behandlet etter stiftelsesloven § 50 som omdanning etter søknad og ikke prøving av omdanningsvedtak som er truffet av styret etter stiftelsesloven § 51. Vedtaket bygger på en saksbehandlingsfeil som må anses å ha hatt betydning for vedtaket, idet tilsynets prøving etter § 51 er mer begrenset.

At Stiftelsestilsynet nå er enig med klager i hva som er riktig hjemmel for vedtaket medfører ikke at rettslig klageinteresse faller bort. Vedtaket er fortsatt uendret. Konsekvensen er at klagen skal behandles av klageinstansen.

6 Stiftelsestilsynets merknader til klagen

Stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket. Ved brev av 24. juni 2019 har Stiftelsestilsynet oversendt klagen til Stiftelsesklagenemnda til avgjørelse.

Stiftelsestilsynet bemerker følgende:

«Vedrørende anførsel om saksbehandlingsfeil tilføyes at når Stiftelsestilsynet har vist til at riktig hjemmel for endring av vedtekter i den aktuelle saken var stiftelsesloven § 50 og ikke § 51 slik angitt i vedtaket og at uriktig angivelse beror på en inkurie/skrivefeil, så ligger det i dette at den eventuelle saksbehandlingsfeil uansett ikke har virket inn på innholdet i vedtaket, jf. forvaltningsloven § 41. Det vises da også til det som er anført vedrørende prøvingsintensiteten etter de ulike bestemmelsene, som i et tilfelle som det foreliggende er lik.»

7 Stiftelsesklagenemndas vurdering

Stiftelsestilsynet har som det fremgår avvist klagen, i hovedsak begrunnet i at den rettskraftige dommen gjør at spørsmålet klagen gjelder ikke lenger har slik aktualitet for klageren at hun har rettslig klageinteresse i å få overprøvd Stiftelsestilsynets vedtak.

Etter forvaltningsloven § 28 første ledd kan enkeltvedtak påklages *«av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorgan (klageinstansen) som er nærmest overordnet det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket (underinstansen).»*

Begrepet «rettslig klageinteresse» er knyttet til begrepet «rettslig interesse» i den tidligere tvistemålsloven av 1915 § 54 som nå er avløst av den tilsvarende bestemmelsen i tvisteloven av 2005 § 1-3 nr. 2 som lyder: *«(2) Den som reiser saken, må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. Dette avgjøres ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det.»*

Det fremgår videre av forarbeidene til forvaltningsloven at «*vedtaket må berøre hans rettsstilling på en slik måte at det er rimelig og naturlig at han får adgang til å klage over vedtaket*» jf. Ot. Prp. nr. 38 (1964-1965) side 97.

Klager har en sterk tilknytning til stiftelsen. Hun er barnebarn av oppretter, familien hadde inntil vedtektene ble endret ved Stiftelsestilsynets vedtak 22. september 2017 bruksrett til deler av eiendommen og hadde rett til å oppnevne et styremedlem. Etter Hålogaland lagmannsretts dom 22. januar 2019 er hun styremedlem (varamedlem) i stiftelsen.

Samlet sett mener derfor Stiftelsesklagenemnda at klageren som utgangspunkt har en slik nærhet til saken at hun bør anses for å ha klagerett etter forvaltningsloven § 28 første ledd.

Spørsmålet blir så om klager etter Vesterålen tingretts dom har mistet den klageretten hun i utgangspunktet har. Klagers påstand i klagen gjelder Stiftelsestilsynets vedtak av 22. september 2017 om godkjenning av vedtektsendringen. Dommen gjelder ikke dette spørsmålet, men gyldigheten av styrevedtaket i saken om å søke omdanning. Etter vedtektene § 10 er det styret som søker omdanning. Slik nemnda forstår dommen tar den derfor bare standpunkt til spørsmålet om gyldigheten av styrets vedtak om å søke omdanning. Dommen avgjør således ikke det vedtaket klagen gjelder. Slik Stiftelsesklagenemnda forstår Stiftelsestilsynet mener likevel tilsynet at dommen må føre til at klagesaken har mistet aktualitet for klageren fordi gyldigheten av styrets vedtak etter tilsynets syn er det sentrale premisset i klagen av 13. oktober 2017. Stiftelsesklagenemnda kan i og for seg være enig i at klagen kanskje kan forstås slik. I advokat Es brev heter det at klagen begrenses til om «saken skulle vært behandlet som et vedtak om omdanning etter stiftelsesloven § 50 jf. 48 første ledd.» Hva som nærmere ligger i denne avgrensningen er imidlertid ikke uten videre klart. Advokat Es brev av 11. april og 23. mai 2019 synes imidlertid å forutsette at klagebehandlingen må omfatte en realitetsprøving av Stiftelsestilsynets vedtak som går lenger enn bare en ren formalkontroll av om Stiftelsestilsynet har brukt riktig hjemmel.

Uansett hvordan klagerens anførsel må forstås og hvilke grunner advokat E har anført for klagen, kan dette etter Stiftelsesklagenemndas syn ikke føre til at klagen må avvises. Etter forvaltningsloven § 34 andre ledd kan Stiftelsesklagenemnda prøve alle sider av saken klagen gjelder. I den grad klagen skal forstås slik at den kun gjelder hvilken hjemmel som er benyttet, hvilket har formodningen mot seg, er ikke Stiftelsesklagenemnda bundet av de grunner som advokat E har anført for omgjøring av Stiftelsestilsynets vedtak.

Stiftelsesklagenemnda har etter dette kommet til at klageren har i behold klageretten slik at saken ikke kan avvises på grunn av manglende rettslig klageinteresse.

Stiftelsestilsynets avvisningsvedtak blir etter dette å oppheve, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

8 Vedtak

Stiftelsesklagenemnda fatter etter dette følgende vedtak:

Stiftelsestilsynets vedtak av 3. mai 2019 oppheves.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Vedtaket er enstemmig vedtatt.

Stiftelsestilsynets vedtak er endret til gunst for klager. Etter forvaltningsloven § 36 kan klager kreve dekket vesentlige sakskostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket. Eventuelt krav om dekning av sakskostnader bes rettet til Stiftelsesklagenemnda.

Bergen, 28. oktober 2019

Gudmund Knudsen
Leder

Dokumentet er godkjent elektronisk